

EDUNALVONTAVALTUUTUS JA EDUNVALVONTA

Henkikirjoittaja Liisa Peltokurppa
Kaakkois-Suomen maistraatti
Kouvolan yksikkö

Mikä on edunvalvontavaltuus ?

- Edunvalvontavaltuutuksen avulla henkilö voi **etukäteen** järjestää asioidensa hoidon sen varalta, että hän myöhemmin tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi **kykenemättömäksi** huolehtimaan asioistaan.

Itsemääräämisoikeus

- **Valtuuttaja itse**
 - nimeää valtuutetun
 - määrittelee ne asiat, jotka kuuluvat valtuutuksen piiriin
 - voi vaikuttaa siihen, kuinka paljon maistraatin on valvottava valtuutetun toimintaa
 - voi antaa toimiohjeita

Mitä asioita valtuutus voi koskea ?

- Taloudellisia asioita
 - Valtuuttajan henkilöä koskevia asioita
 - edellyttää sitä, että valtuuttaja ei itse kykene ymmärtämään asian merkitystä sillä hetkellä, jolloin valtuutusta olisi käytettävä (toissijainen edustamisvalta)
 - terveyden- ja sairaanhoito
- Molempia
- Ei voi koskea korostetusti henkilökohtaisia asioita

Varsinainen valtuutettu

- Voi olla vain luonnollinen henkilö
 - ei voi olla yleinen edunvalvoja
- Perheenjäsen, sukulainen, ystävä, tuttava
- Voi olla useita valtuutettuja
- Ei erityisiä kelpoisuusehtoja
- Valtuutus perustuu luottamukseen
- Valtuutettu nimettävä edunvalvontavaltakirjassa
- Myös alaikäinen käy

Vara- ja toissijainen valtuutettu

- Varavaltuutettu
 - varsinainen valtuutettu sairauden tai esteellisyyden vuoksi taikka muusta syystä **tilapäisesti estynyt** hoitamasta tehtäväänsä
- Toissijainen valtuutettu
 - varsinainen valtuutettu ei ota tehtävää vastaan, luopuu siitä tai tulee **pysyvästi** estyneeksi hoitamaan sitä

Edunvalvontavaltakirjan muoto

- Kirjallinen
- Valtuuttajan allekirjoitus
- Kaksi todistajaa
 - samanaikaisesti läsnä
 - todistavat valtakirjan allekirjoituksillaan
 - 18 vuotta täyttäneitä
 - ei lähisukulaisia

Edunvalvontavaltakirjan sisältö

Vähimmäisisältö:

- valtuuttamistarkoitus
- - joko otsikossa tai käytetyissä ilmauksissa
- valtuutetun kelpoisuus
- - ilmentävä asiat, joissa valtuutettu oikeutettu edustamaan valtuuttajaa
- valtuuttajan ja valtuutetun henkilöllisyys
- voimaantuloehto

Muita määräyksiä

- Lahjan antamisesta yksilöity määräys
- Kiinteistön myynnistä tai muusta luovuttamisesta, kiinnityksen hakemisesta tai panttioikeuden perustamisesta kiinteistöön oltava nimenomainen määräys
- oikeustoimien luvanvaraisuus
- valtuutetun toiminnan valvonta
- palkkio ja kulukorvaus

Valtuutuksen voimaantulo

- Valtakirjan voimaantulo edellyttää **maistraatin vahvistusta**
- **Valtuutettu hakee** edunvalvontavaltakirjan vahvistamista:
 - kirjallinen hakemus
 - alkuperäinen edunvalvontavaltakirja
 - **lääkärintausunto** (valtuuttaja tullut pääasiallisesti kykenemättömäksi huolehtimaan niistä asioista, joita valtuutus koskee)

HUOM ! Valtuutetulla on jo ennen valtakirjan vahvistamista oikeus saada lääkärintausunto valtuuttajan terveydentilasta

Maistraatin päätös

- Maistraatti kuulee hakemuksen johdosta
 - valtuuttajaa
 - aviopuolisoa / parisuhdekumppania
 - harkinnanvaraisesti muita läheisiä
- erillinen **kirjallinen päätös**
valtakirjaan merkitään maistraatin
vahvistamisleima
- edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin

Valtuutetun yleiset velvollisuudet

- **Huolellisuusvelvoite**
- - pidettävä tunnollisesti huolta valtuuttajan oikeuksista ja edistettävä hänen parastaan
- **Kuulemisvelvoite**
- - valtuutetun on tiedusteltava valtuuttajan mielipidettä ennen päätöksentekoa
- **Salassapitovelvollisuus**
- - taloudellisen edun tai yksityisyyden suojaaminen
- - voidaan poiketa valtuuttajan suostumuksella

Valtuutetun esteellisyys

- Valtuutettu ei saa edustaa valtuuttajaa, jos vastapuolena on
 - - valtuutettu itse tai valtuutetun puoliso
 - - joku, jota valtuutettu edustaa
 - - joku muu valtuutetun tai hänen puolisonsa läheinen
- Esteellisyys syntyy myös eturistiriidan perusteella
- Varavaltuutettu tai edunvalvoja tilalle

Palkkio ja kulujen korvaaminen

- Voidaan sopia valtuuttajan ja valtuutetun kesken
- määräys valtakirjassa
- muussa tapauksessa valtuutetulla on oikeus saada valtuuttajan varoista korvaus tarpeellisista kuluistaan sekä tehtävänsä laatuun ja laajuuteen nähden kohtuullinen palkkio

Valtuutetun toiminnan valvonta

- tehtävän alkaessa valtuutetun annettava maistraatille **omaisuusluettelo** valtuuttajan varoista ja veloista
- Säännöllinen tilivalvonta edellyttää valtuuttajan määränneen näin valtakirjassa
- maistraatti voi aina vaatia valtuutettua antamaan tilin tehtävänsä hoitamisesta, jos siihen on syytä
- **Päätöstili** annetaan omaisuuteen oikeutetulle
- - velvollisuus voidaan poistaa valtakirjan määräyksellä

Valtuutuksen lakkaaminen

- Valtuutus voidaan peruuttaa
- - ennen vahvistusta
- - vahvistuksen jälkeen (edellyttää valtuuttajan oikeustoimikelpoisuutta)
- Valtuuttajan kuolema
- Valtuutettu luopuu tehtävästään
- - ilmoitus maistraatille
- Valtuuttaja asetetaan konkurssiin (jää voimaan henkilöä koskevissa asioissa)
- Valtuutetun kuolema

Tärkeää

- Edunvalvontavaltuutus kannattaa tehdä hyvissä ajoin, kun vielä on terve
- Valtakirjan sisältö on hyvä räätälöidä omien tarpeiden ja toiveiden mukaiseksi
- Valtakirjaan riittävä määrä valtuutettuja
- Edunvalvontavaltakirjan ja testamentin määräysten yhteensopivuus tarkastettava
- Kannattaa käyttää asiantuntijan apua

Edunvalvojan määrääminen

- Edunvalvoja voidaan määrätä henkilölle, joka on sairauden tms. syyn vuoksi kykenemätön valvomaan etuaan taikka huolehtimaan itseään tai varallisuuttaan koskevista asioista, jotka vaativat hoitoa eivätkä tule asianmukaisesti hoidetuiksi muulla tavoin.

Miten edunvalvojaa haetaan ?

- Ilmoitus tai hakemus maistraatille
- Edunvalvonnan tarvetta koskeva lääkärinlausunto avun tarpeessa olevasta henkilöstä
- Maistraatti selvittää edunvalvonnan tarpeen
- Edunvalvojana voi toimia sukulainen, muu sopiva henkilö tai yleinen edunvalvoja.

Kuka edunvalvojan määrää ?

- Maistraatti ratkaisee asian kuulemisen jälkeen, jos henkilö itse hakenut itselleen edunvalvojaa ja kykenee ymmärtämään asian.
- Kun hakijana on joku muu kuin asianomainen itse – käräjäoikeus ratkaisee edunvalvojan määräämisen

Edunvalvojien toiminnan valvonta

- Maistraatti valvoo edunvalvojien toimintaa: lupa-asiat, vuosi- ja päätöstilien tarkastaminen